

Afgedankte hommelveolkjes mogelijk bron van besmetting

Peter Elshout (Werkgroep GPB imkersbond LLTB)

'Zijn de afgedankte hommelveolkjes t.b.v. bestuivingswerk voor de tuinbouw mogelijk de oorzaak van een uitbraak van Amerikaans vuilbroed?'

Bovenstaande opmerking werd door een zwaar gedeprimeerde imker uit het midden Limburgse plaatsje Maria Hoop gemaakt (d.d. 19-4-00). Een imker, koninginnenteler en inseminator van bijen-koninginnen, met een vakmanschap, waar menig goede imker een puntje aan kan zuigen. Professioneel, met een uiterste aan hygiëne met vooral veel liefde voor de natuur en zijn bijen. Allesbehalve een knoeier. Maar ondanks dit constateerde hij bij de voorjaarsinspectie bij meerdere volken de klinische symptomen van AVB. Een dag later, op maandag is immers het gemeente huis gesloten, deed hij aangifte bij de burgervader van de gemeente Echt. Acht dagen later werden al zijn volken gedood, in plastic verpakt en in verzegelde toestand naar een verbrandingsoven afgevoerd. Het werk van de R.V.V. en de samenwerking met de imker mag ronduit voortreffelijk genoemd worden. De bijenvolken van alle collega-imkers die van hem koninginnen hadden, bleken op d.d. 21-4-00 vrij te zijn van AVB (klinisch). Verder onderzoek binnen de schutkring moet nog gedaan worden.

Hoe komen onze bijen aan AVB?

Slapeloze nachten en heel veel prakkiseren over wat hebben we fout gedaan. Nota bene, ook zijn vrouw deelt met hem de passie bijenteelt als een gelijkwaardige partner. Mogelijk lag het antwoord op de vele vragen op enige honderden meters van hen vandaan. Daar staan koepels met hommelveolkjes voor de bestuiving van de gewassen. De afgedankte hommelveolkjes werden door de teler op de afvalhoop buiten de tunnel gedeponeerd. Deze afgedankte volkjes waren veelal nog voorzien van een deels gevulde plastic zak met vloeibaar voedsel. Zo heeft de imker dit zelf waargenomen.

Geen hommelveolkjes zonder de honingbij

Bij de opkweek van hommelveolkjes worden jonge honingbijen aan de jonge hommelveolkjes toegevoegd. Dit bespoedigt de ontwikkeling van het hommelveolkje in zijn prilste fase. Ook krijgt zij door

honingbijen verzameld stuifmeel waaraan honing is toegevoegd om het te conserveren. Een klein flesje suiker of honingwater om de voedsel behoefte af te ronden.

Al deze giften uit het bijenvolk kunnen heel wat vragen oproepen.

Hommelveolkjes en... Amerikaans vuilbroed?

- Zijn de bijen, het stuifmeel en de honing, nodig voor de kustmatige teelt van hommels vrij van sporen van AVB?

- Is het mogelijk dat sporen van AVB die mee komen uit een bijenvolk, na de opkweek en ongeveer 4 weken bestuivingswerk nog in die maten aanwezig om een serieuze infectiebron te kunnen zijn?

- Is het vloeibare voedsel waar aan mogelijk honing aan toegevoegd wordt vrij van vuilbroedsporen? Als hier honing aan toegevoegd is, zal dit waarschijnlijk altijd honing zijn van buitenlandse oorsprong. En is waarschijnlijk besmet met sporen van AVB.

Voor wie het nog niet weet. In de grote honing-exporterende landen zoals de VS, Australië en nog veel andere worden antibiotica gebruikt om uitbraken van AVB te voorkomen. De ziekte blijft wel aanwezig maar komt door de antibiotica niet tot ontwikkeling. Een zeer kwalijke zaak. De bijen, de honing, het stuifmeel en wat nog neer zijn wel besmet met levensvatbare AVB-sporen.

- Kan AVB mogelijk ook in een hommelveolk een klinisch ziektebeeld geven?

- Als de bijen van deze imker op de afgedankte hommelveolkjes hebben geroofd, kunnen ze dan een besmetting van AVB opgelopen?

Wie geeft er antwoord op deze vragen?

Nergens heeft de literatuur betreffende honingbijen en hommels antwoord kunnen geven op de vele vragen. Mocht er een verband bestaan tussen de uitbraak van AVB bij honingbijen en de teelt van hommels dan zijn er nog veel meer vragen en nog heel veel werk te doen. Mogelijk een uitdaging voor de Ambrosiushoeve of een ander instituut? Wie weet.

Is besmetting door hommels en/of wespen in de vrije natuur mogelijk?

Geregeld is het als opletend imker waar te nemen dat hommels pogingen doen om in een bijenkast enig

voer te roven of een thuis komende bij met een goedgevulde honingmaag te molesteert om de inhoud hiervan te laten uitbraken. Veel vaker doen wespen ergens vanaf de maand augustus verwoede pogingen om voedsel te roven uit bijenvolken. Zwakke volken met een te ruime vliegspleet, daar waar de imker geknoeid heeft met suikerwater en volken die een bouwvallige bijenkast vol kieren en gaten kunnen wespen een plaag zijn.

Rovende hommels en wespen kunnen als het bijenvolk besmet is met AVB-sporen hiervan mee nemen in zowel hun beharing als in het geroofde voedsel. Beide insectensoorten hebben in vergelijking tot de honingbij een heel klein vliegareaal. Veelal niet groter dan een halve km van hun nest. Beide insecten hebben geen communicatie met hun soortgenoten over een eventuele voedselbron. Deze rovende insecten hebben honger en zullen de geroofde zoetstof geheel zelf consumeren. Dit geldt zeker voor wespen daar zij geen voedselopslag kennen en alleen maar vlees naar het nest transporteren om de wespenlarven te voeren. Beide insecten hebben een korte levenscyclus van maar enige maanden, waarna

alle inwoners afsterven. Alleen bevruchte jonge koninginnen overwinteren, om in het volgende voorjaar geheel alleen een nieuw startnest te bouwen en een volk te stichten. Hommelnesten worden in natuurlijke omstandigheden nooit door bijen beroofd. Als een hommelnest in verval is, stinkt het, op hommelnesten paraciterende wasmottenlarven vreten de wasresten onder de nog resterende hommels weg en voedsel voor bijen is erin het geheel niet. Gezien bovenstaande is besmetting van deze insecten uit te sluiten. De honingbij met zijn onstuitbare haaldrift en zijn bijzondere manier van communiceren om een drachtbron te benutten en zijn grote vliegradius zal niet alleen bij een verzwakt bijenvolk het voedsel roven maar ook de mogelijk aanwezige ziektekiemen mee naar huis nemen. Het is dan ook niet denkbeeldig dat een op een vuilnishoop gedeponeerd, door mensen geteeld hommelvolk met een voor bijen aantrekkelijke hoeveelheid voedsel wordt beroofd. Afdankte hommelvolkjes bestaan in hoofdzaak uit hulpeloze darren die geen weerstand bieden.

210

bijen

FOTO VAN DE MAAND

Helaas moest ondergetekende na tien jaar deze prachtige lokatie verlaten. Inmiddels heeft hij een nieuwe stal gebouwd, na het reizen naar de heide zijn de bijen op de nieuwe lokatie geplaatst. Foto ingestuurd door Dick Riezebos te Genemuiden.